

هم افزایی معماری زمینه‌گرا و معماری پایدار در راستای پایدارسازی محیطی "نمونه موردی محور فرهنگی- تاریخی کاخ خورشید و مسجد کبود گنبد، کلات"

مونا زمانی شانديز^{1*} ساسان نوروزی²، پریسا شادلو³

1- کارشناسی ارشد معماری دانشگاه آزاد اسلامی مشهد mona.zamani@gmail.com

2- کارشناسی ارشد مرمت دانشگاه صنعتی اصفهان n_133@yahoo.com

3- کارشناسی شهرسازی دانشگاه آزاد اسلامی مشهد parisa_shadloo_92@yahoo.com

چکیده

روند رشد و زایش معماری پایدار از دو دیدگاه قابل بررسی است. یکی بررسی روند شکلگیری معماری پایدار از منظر مبانی "توسعه-پایدار" که در آن تولید تفکر توسعه پایدار در حوزه اقتصاد و بوم‌شناسی و نسوخ آن در سایر علوم و معماری مدنظر است؛ و دیگری مدنظر تز این مقاله است که شکلگیری معماری پایدار از منظر تکامل رویکردها و دانش معماری قابل بررسی است. این دیدگاه که توسط نگارنده "زایش هم افزا" نام گرفته و کمتر بدان توجه شده است، معماری پایدار در روندی هم افزا که حاصل برهمکنش سایر مفاهیم معماری قبل خود و به خصوص معماری زمینه‌گرا از درون معماری، شکل گرفته است و بستر اصلی نظری آن دیگر "توسعه پایدار" نیست. بلکه توسعه پایدار به عنوان یکی از پایگاه‌های تئوریک این معماری قابل بررسی است و نه شالوده آن. معماری پایدار زاییده روند هم افزا، محصولی درهم تنیده با مفاهیم معماری است که مفاهیم دست یافته در روند تکاملی سایر رویکردهای معماری پیش از خود را مدنظر قرار داده و در مسیری رو به جلو با مواجهه با مسائل روز از سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و محیطی و ... شاخصهایی بدان افزوده است. در این رویکرد معماری زمینه‌گرا به عنوان مهمترین حلقه از روند تکاملی برای رسیدن به معماری پایدار مطرح است. معماری‌ای که بر خصوصیات "بستر" و "زمینه" اثر به عنوان مهمترین رکن در خلق معماری تاکید می‌کند. توجه به مفاهیم معماری زمینه‌گرا در کنار معماری پایدار در این مقاله به عنوان راهکاری برای بازنگری بر مفاهیم معماری پایدار ذکر شده است. هدف اصلی مقاله تبیین خلق محیط پایدار در روند "زایش هم افزا" میان معماری پایدار و زمینه‌گراست. در مسیر دستیابی به این هدف، از روشهای تطبیقی استفاده شده است. در حوزه تطبیق اطلاعات، تز ارائه شده در طراحی و بازیابی محور فرهنگی- تاریخی کلات نادری پیاده سازی شده است.

واژه‌های کلیدی: هم افزایی، معماری پایدار، معماری زمینه‌گرا، کلات نادری، محور فرهنگی- تاریخی

1- مقدمه

توسعه پایدار مفهومی است که از حوزه اقتصاد و بوم‌شناسی به تمام حوزه‌های فعالیت انسانی به عنوان مفهومی نو برای ساماندهی محیط وارد شده است (زاهدی-1389). ورودی که بیش از حوزه عملی در معماری، حوزه نظری آنرا در برگرفته است. واژه توسعه پایدار اگرچه هنوز به طور رسمی در هیچ لغتنامه‌ای تعریف نشده و به مرور در حال شکلگیری است؛ اما امروز به طور گسترده‌ای به منظور توصیف جهانی که